

EILĒRAŠČIAI

* * *

so sāva tarmēs' siauròk gal' nebaīse tol' novažiuočio
a kor man' važiūt', ka vyskas galvõ, kas tykær
vyskas prè Svàlios, vadynkiom dèdiong, žiočiu
rymu aryma nedēņgē ē rytmə so ryta postykəl

Fabijoniškės, 2007

* * *

savo tarmēs siauruku gal nebaisiai toli nuvažiuočiau
o kur man važiuoti, kai viskas galvoje, kas tikra
viskas prie Svalios, vadinkim didingai, žiočiu
rimų arimai nedingę ir ritmai su ryto pustykle

Fabijoniškės, 2007

uokss tep Devūle šerdės*

kas tē tūks', kas plāk, a jūs gērdžet'
gēne snāps tep Devūle šerdės'
dagyle giedont's krūms
on gyriu – sniegs sokrūvēts

pamāte pāmats, kep kāse
pāmote duobē žaryju
našlāite pāmete dvāsio
žaryju dobē prēgyje

gied paukštél's tep dagyle
žaryju krotynē atstātēs'
kā tē šerdy tēp prētyla
gyriu dēdžiàsə margàsə

* „Reikia [...] įsižiūrėti į genio išskopotą medinio Dievulio širdį“. – Jonuškienė, Rūta. *Dangaus akvarelėje – Užpalių bažnyčios bokštai* // Žemės druska. – 2000. – Sausis. – P. 13.

Fabijoniškės, 2000–2001

Uoksas Dievulio širdyje

kas ten tuksi, kas plaka, ar jūs girdite
genio snapas Dievulio širdyje
dagilio giedantis krūmas
ant girių – sniegas sukruvintas

pamatė pamatas, kaip kasė
pamotė duobę žarijų
našlaitė pametė dvasią
žarijų duobėje prigijo

gieda paukštelis dagilyje
žarijų krūtinę atstatęs
ko ten širdy taip pritilo
girių didysis margasis

Fabijoniškės, 2000–2001

Senėl's aīn namō

to tep doņgos
aš tep miežiu
tep apyniu é pėpyru
māna droņgos
tāva vēžēs' –
kam tiek āšarų prėpylā?

tāva tiesios
māna kreīvos
māna kojos kėp bētēlās
tāva tiesos
mañ' par blaīvios –
šėšios āpošēs' lontēlās

Ventspils, 2007

Senelis eina namo

tu danguje
aš miežiuose
apyniuose ir pipiruose
mano drangos
tavo vėžės –
kam tiek ašarų pripylei?

tavo tiesios
mano kreivos
mano kojos kaip bitelės
tavo tiesos
man per blaivios –
šėšios epušės lentelės

Ventspils, 2007

Vladas Braziūnas, *Saula prė laidos*, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2008, p. 8–9, 24–25, 84–85.

MĖLYNAS ŽIRGAS

O tu nei laukinė apytemių sargė
budi nebyli kai pavasaris serga
ir sprogytėm kliedi karščiuoja žiedais
paklaikus avietė ji prakaitą varo
o mum dar toli iki atviro karo
dar kaupiam jėgas ir sapnuojam sužeis
ar slankios žaibai šėivakojai po miglą
bet slankos snapais išminuoja ganyklą
ir sėlių pasėliuos rupšnoja žirgai
varnai juodbruvėliai pabūkit už brolius
jų kojos nuėjusios tolimą tolį
juodam rūdymėly rūdija žiedai
ir šviečia avietė balta kaip kreida
jų kauly po ežero balta skarda
ir virpa beirklė valtelės rodyklė
kartodama būsimą riksmą ar mostą
ašigalių link pilnaties ir klastos
tą vakarą giriom praskrido berniklė
sparnais atmatavus kur aisčių gyventa
o kuojos jau brenda į neršto pakrantę
šarvai jų liepsnoja aky raudonaj
kai mes susapnuojam tą mirtiną žaizdą

tą kirtį kai krenta laukinė apvaizda
ir mėlynas žirgas nužvengia namo

ŠIS VĖJAS

I

O kokiom upėm, kokiais sieliais,
į kokią saulę kraustos sėliai
ir kokie jų jaunėliai auga,
kas jiems už priešą, kas už draugą,
iš pasalos į juos kas sėlins?
ar tu suskubsi, ar suklypsi?
kieno širdy ta žemė tuksi,
kurios ir tu buvai šešėlis?

II

Tai sielos vėsžalėj šviesoj
apstoja kaip sudužę sieliai,
siūbuoja plaštakas iškėlę
erdvėj nematomoj, ne šioj, –
kur laka šunes kai levai
ir kai vanduo tas kraujas bėga:
ar besukaupsi kraupią jėgą,
kurią per atmintį gavai
nubudęs ne dievų kertėj,
o savo sąžinės visatoj –
jau tavo akys jūrą mato
ir datos toldamos artėja.

VORO STULPAS

Geležinės gatvių, bitės
iš benzino auksą neša
liepos žydi neprašytos
rasos akmenį pratašo

neša mintį į tenai
kur noragai mirtinai
plakas – duonriekiai sparnai

barometras vis į giedrą
ir ant priemiesčių pilkų
kaimo grumstas giesmę gieda
miestas pritaria – vilku

bet tolyn tolyn keliai
ir pušynų smilkalai
kur alduoja sakalai

man išeiti man išbėgti
man kakta šaltai rasota
man baladiškai parlėkti
į apleistą tėvo sodą

kur apduotas mirtimi
voras kopia savimi:
tu neduodi tu – imi

1984

LAIŠKAS APIE RUGSĖJĮ

Ir pas mus jau tikrai ruduo:
medžių sielos ėmė ruduoti,
jos rūkšlėjasi, bet pamažu
mūšy sielose daros gražu.

Lyg nedrąsiai meta lapus
mūšy sielos, bet jos nubus,
ir rugsėjy atvirame mūšy
sielos keliaus žeme.

Nusimetus naštą džiaugsmu –
kaip be krašto erdvu ir ramu.

1986.IX.19

VAIVORYKŠTĖ ANT SENO SODO

Sultingos tingios seno sodo šakos
su mirusiu šventųjų aureolėm
nuobodžiai šnekas kaip šventiesiems sekas
minkštam šaknytam seno sodo guoly

kas jiems sapnuojas – buvę nepraėję
kokie juos lanko ateities regėjimai
kas esam mes kas buvom būsim – kas –
kuriuos sumes į ugnį kaip šakas

ruduo ugninis – paskutinės žinios
šaknis vanduo užėina geležinis
ir šnypščia vienas kitą išpažinę

ugnis vanduo ankštam šventųjų guoly
po amžinojo sodo aureolėm
žydėjimas mus siaučia rudeninis

1985.VI.29

KRASNOJARSKO BIRUTĖ

Prieškarinis vežimas. Kur Lietuvos
atpirkimas? Milinės – žiurkių spalvos –
aptaškytos raudonai, kad kelią šviestų.
Stotyje – ešelonas nei rąstai sušalusių estų.

O kieno ten balsai? Ten tardymas, teismas užtruko?
Kas ten keistas toksai prie Baikalo lašinius rūko?
Kas ten irias šimtus kilometrų, nusiperka karvę?
Kas ten kala vartus? Kas vartuose karias?

Koks ten metas netikras pro rūką pratrūkusį matos?
Angarietis valgykloj su Ulrichu žaidžia šachmatais.
Kanceliarijoj atmintį atmuša, žeria į tuštumą dulkes.
Kam kryželis iš alavo stingsta, žvaigždė – išsigimsta į kulką?

Įmanytum regėti ramiai. Lyg sudeginęs protą.
Kas septintas išliko tiktai už septynis galvoti.
Už septynis užmiršti. Stotyje – negera suirutė.
Iš ledinės tamsos atitirpsta ranka:

Я – Бируте.

1988.1.31–IV. 10

LYGUS KAIP STALAS

kelias kaip stalas, kaip grabo dangtis, dantis
už dantį, skrabale, atlapaantė angis
tave įsigis, ten gyvensi ir žvensi man į akis
rankom baltom, kojom baltom, kaltom užkaltom, atgis

neišeis, nenešios, vaikščiosi vienas ir belsies, balsas
bus tavo širdies, negirdės, gedės ir už nesantį melsis
malsis tarp sielvarto girnų, girtas nuo laiptų kelsis
laikinas, laisvas ir kvailas kaip patefono valsas

penktadienio vakarą, pusnaktį, pustant parneš tave pusaklį
pūskis, rupūže, prieš pilnatį, pildos neūžaugų užsakai
už gimtinę ir giminę, gimti paleidusią kaip glitų užpakalį
pakaks, užmik, pagulėk, šitiek aplėkęs be kojų užpernai

gyvas taip nelakiojai, tingėjai, vėjai galvoj darbus jodino
vėlei keliauk, patrūk, lakstyk savo mylėtu juodvarniu
radauskui kompiuteris būtų patikęs: jis nepalieka juodraščių
žalios juodoj dėžėj raidės, kaip tu, pažaliavę iš juoko

ko tau tysot, galop džiaukis, išėjęs į išsvajotą pensiją
kvailiok ir galiok, nepritvotas prie cento ar penso
šuo lok, begemotas riaumok, devaluotas nebūsi į persiką
ritėk aukso žiedu pertiltą, per lieptą, per Svalią, persvara

tavo, tau niekas neliepia, valioje tavo buvimas, imas
visa, kas gali imtis iš nieko, lietuvių kalbos žodyno
juodo kaip kelias, kaip grabo viršus, kaip žolynas
per amžius apverčiamas pūdymo, juodvarnio plūksna į vyną

juodą raudoną, rašyk, nemeluok ir nepainioki žodžio ir daikto
tavo tik juokas, jausmų nemaišyk iš to pasaulėlio prakeikto
sėlina tavo galvon išmoktinės teisybės, jos keistos
čia, kur dabar ligi galo esi ir turi atsisteisti

1996.III.27

VĖLĖ

jonvabalių šviesoj ir
prinokusių obuolių dunkėjime
sunku atsimeilint su kūnu
sielai vaitoja ugnis

ant tos nedalingos pasaulės

išlindus, rainai šmirinėja
sapno gliti gyvačiukė
karaliui į burną, atgal

išėjo karaliui per kulnį
žiūriu į jo akmenį kniūbsčią
į pėdą tuščiam akmeny

kaip tas gyvolėlis gyvena
kai vienas plevena, išmano
spontanišką meną, o kūnas –
gaisravietėj čypianti ištara

1995.IV.5–1996.IV.16

PASVALYS

1. Avižonio duobės

musų kalnai – į vidų
mes leidžiamės į duobes
iš tų prakeiktų atlantidų
mūsų jau nieks neišves

sukas ratu kaip saulė
padūkęs alus vakare
skudučiai – ūkiantys kaulai
anų, kur užtruko kare

mūsų krantai – į gylį
mes smengame į duobes
aukštai susitvenkus tylai
rankos kryžių įbes

1997.II.11–VIII.26

2. Pumpėnų gatvė

mano išaugtine gātve
ubagynkiemio langai
man vieninteliai draugai
kavotynių ... plikakakčiai

lapai tavo liepų, knygų
subyrėjusie manin
tavo vėjas vis ramyn
juos apsnigo ir užmigo

vieno atminimo gatvėj
kreivasienėj... paupy
smiltis Lėvenio rupi
įsismilkus ima degti

vieno šviesoforo mieste
kūdikėliui man esi
obelėlė paausy
nelaiku pradėjus šviesti

1997.VIII.29–IX.9

3. Ubagyno kiemo žolės

žolės nieko nesiekia, tik žydi
žolės žydi ir tyli – yra
nepaniekinta žodžio gražybė
išdalyta skaisti nejautra

pasiklydus šviesa atgalinė
ubagyno žmonių padaržiuos
dygsta dygūs dykynių žolynai
atminimuose mano gražiuos

neišmanantys, žydi ir tyli
nenuvylusie sapno klausos
jie sruvena į akmenio gylį
į šalvenimą upės blausios

1997.VIII.12–X.20

BALTŲ KALBOS

baltų linksniai baltalinksniai
ant kalbos asfalto linksta
po asfaltu šaknys tvinksi
žalumos kalba pritvinksta

sprogsta priebalsiai ir švokščia

prieblandoj ir mėnesienoj
kad galėčia, juos išvogčia
išsprogdinčia latvių sieną

sėlių sieliais taranuočia
tvirtagalis galininkas
kirsčia lielupę lig žiočių
bet didžiosios linkin sminga

ir laužtinės, ir trumpinės
byra priedainės, pušynės
per kalbos asfaltą, žvyrą
juodos baltų valtys irias

1998.III.31–VI.10

GIRDIŠKE (Švč. Mergelės Marijos Snieginės bažnyčia)

Naujoje bažnyčioje 1928 m. įrengti originalūs altoriai iš ąžuolo šakų Žinynas

I

melskitės, belskitės – bus atdaryta
šis rytas, raktažolė, primula veris
ąžuolui širdį atvėrus, švyst
sniegina ašarėlė, alksnio kamienu ritas

išalkusie, sulpkite sultekį, gręžkitės suopių dangun
prieš galą galūnės grumba ir šąla, verias
meilė, diena po dienos, vis labiau nekrofiliška
žvilgsnį prie nuotraukų pririša, žingsnį

prie nuospaudų derina, gundo
ulba šventieji altoriuos, nuskelto butelio gralis
eina šventoriuj ratus, sustodamas vis pasilsėt
chroniškai drebančioj rankoj, turėtų būt paskutinis

II

kaipgi gražūs altoriuose kaimo šventieji medžiuos sutūpę
kaip gerai įsitaisę – nebaisiai aukštai, kai prireikia: ateikit

*ataikėt' vėsi šventieji
on padėjūiima,*

*padékét' éšversti bačko
ééš vežiüüma! –*

taip dainuodavo tėvas gražiai užsimerkęs ir gaidą nutaikęs
o atėjo šventieji Žemaičiuos ir taikiai sau sutūpė medžiuos

1998.V.28–VII.27

JIS TAS, PAUKŠČIADIRBYS, BET NUSIVYLĖS

dievulėliai ir paukščiai, ant vėjo toj girioj ant kalno
išstovėję, tuoj bus nukirsti ir čiulbės iš po dievdirbio skapto
jiem burnelės raudonos plačiai prasivėrė, jie slaptą
geria diementų rasą ir dievdirbiui krečia į delną

ką jis drožia, paukštelį ar Dievą, nežino, tik žino, kad grožę
vedė ožį bernai apie beržą, prisišaukė sniegą, sutirpo
o Šlamų beržynėlin, Šilutėn, įsimetė rožė, atrodė
virpa viršų užgožus ir pašaknę gožia, ir virpa

vis dangus atsivėręs ar dievdirbio pirštam atvertas
velnias plaka ten varpą, liežuvį į bokštą įkoręs
eina srovės per orą, ten orlaiviai sklando ir vartos
ir svyruoja prie vartų atolą parvežusios uorės

velnias rodo liežuvį S. G. nuo bažnyčios paskliautės
velnias kelia jo dvasią ir nežada liautis, ir kursto
dievulėlį ir paukštį, norėsi – ir skruzdę sukursi
ir norėsi – ant bruzdesio šio ir ano karaliausi

o iš tikro tai nieko nėra nei už Jo, nei prieš Jį, tik ovalas
tik raudonas ovalas – išalkusio paukščio giedojimo
išsižiojus burnelė, kur Gimusio vygė kabojo tik
ant plonytės nytelės, ant voro kryžiuočio gijelės...

1998.VIII.5–6

* * *

šilkinis peilis, varno sparnas varsto
dangaus lopus, va pjaustė
Jurga Krišjanio dainas, jų penktą tomą
tą, sergstimą vėlių ir laiko močių

guldau prie Juškų, prie šviežrūgės
duonos kalnelio, prie duonriekio, lengva
gulėt suartoj, ant kranto, raudei
šilkinei slyščiojant pašaknėmis

Jurja, rasą paleiski, krisk, Jani, skrisk, ris-
kis nuo to kalnelio, lygauk per lygumas, šviesi naktis, pra-
sivėrus, žvėrys rausvais liežuviais
žuvys išeis su varnais kupoliaut, jau

saulelė vėl, vėlės vėlinąs, sustok, lauk
jos palauks, laikas paliaus, leis
skleistis, leipt, bet dainą pabaigt aukštais
dideliais balsais, baltas gaus – din – dan-
gaus laukas –

platyn – –
platyn – –

2000.XI.28–29

VAKAR YRA RYTOJ

aname arklio gyvenime
dirbau žirgu, per šermenis
ankstyvaisiais viduramžiais prūsų
varžybų buvau nuvarytas, dar gyvas duobėn
guldomas kniūbsčias, priekinės kojos
priklaupiamos, paspaudžiamos po krūtinkauliu, trakšt
pirmas ir antras kaklo slanksteliai, akys
saulės laidos kryptimi, kur už jūrių žuvėdai, aukštyn
iškeltas pasturgalis
aname arklio gyvenime
prakitavau vokiečio šachtoje Banská Štiavnicoj
žiurkinoje tamsoj, apžlibau
vieną naktį, stojus mėnulio
tarpijoms, išvedė kūtėn, paskiau pamažėliais
naktim, tunkant jaunam į pilnatį, leido
ganyklon, akiūkliai platyn, vis platyn, pripratino
aname arklio gyvenime
iš Naugarduko į Wilno atvežęs Mickevičių
klaidžiojau miesto gatvėmis
ant medinių koturnų
numirti – visi į tą mylimą šalį, į Vilnių
dabar vaidenuosi Belmonte

būna kad ir Sereikiškėse
baidausi vagių ir mašinų
ant sprando tampau policininką
tolimo miško spalvos

aname paukščio gyvenime dirbau lakštingala
kalnų ir slėnių mieste prie Dugnojaus, miškais
aptaisyto, girių, laukų Lietuvoj
keldavau šienpjuvius
aname paukščio gyvenime
visą vos temusią naktį iš gegužės į birželį
ėjau iš proto, visą Bratislavos naktį
ėjau lenktynių su vakaro
paskiau ir su ryto paukščiais, visus
juos užtrenkdamas, ryto pasiutus
gegutė vis tiek užklupo poetą nuogintelį
eurocentai kišenėj, kišenė kitam kambary
lieka meilė, mirtis ir rekrūtai
pats užkukuosi

aname poeto gyvenime
pastebėjau, kad visos prancūzės, važiuojam
gulim ar skrendam, – migdo mane, vos šalia
kad nereikėtų kalbėtis
žodžiais ar rankom, ar pirštų
karštų pagalvėlėm, ar lūpų
kraščiuokais, sapnuoju uždaroje erdvėje

Banská Štiavnica–Bratislava–Vilnius, 2003.VI. 1 – VI.12

* * *

miškų šnekamoji kalba, parkų rašytinė
ir dainuotinė mano tarmės gūdžioji
virš kokios pragarmės akis užrišus vedžioji
kokį nuodėmės akmenį ant kenotafo užritini

neabejotinų nuopelnų, vardo ir žygių
rašmenys tyli, senolė ant slenksčio niūniuoja
kaip leido į karą, kaip kirto, kaip krito, kaip koja
prie ty mo balnelio, kaip žirgą sulijo susnigo

šaknijosi žirgas į vakaro šalį, į gruodą
kaktoj lelija, groja vėjas retėjančiais grobais

ulonų pulkelis, tarytum soneto eilutė blyškus

jau traukia tiesiuoju keliu į paradą
į parko aikštelę, jau pėsčias, jau grobį praradęs
kur lygūs laukai besapnuoja tamsiuosius miškus

2004.X.11

Vladas Braziūnas, *Vakar yra rytoj*, knygos sudarytoja Elena Baliutytė, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2007, p. 38, 50, 70, 78, 81, 93, 146–147, 153, 180–181, 200, 215–216, 235, 240, 262–263, 269.